

TĒVIŠKĒS

AIDAI

Nr. 32 (1176) 1979 m. rugpiūčio mėn 18 d.

Melbourne

XXIV METAI

Rusinamas, bet nepalaužtas Vilniaus

Universitetas

Lietuviškas studentų nugarkaulis tebėra tvirtas

Didžioje mūsų kovoje prieš Lietuvos okupantą pavergtoje Tėvynėje, kartais net kietoje neviltyje, yra ir šviesių blykstelėjimų. Reikia džiaugtis, kad per daugiau kaip trečdalį šimtmečio okupantams nepavyko surusinti Vilniaus universiteto, vyriausios mūsų aukštosios mokyklos, kad studentų, o taip pat ir dėstytojų tarpe lietuviškai patriotiška dvasia dar gyva.

Turime prieš akis naują pagrindinio leidinį - "Alma Mater" (Motina maitintoja - senasis universitetų vardas) trečiąjį numerį, išleistą už š.m. liepos-rugsėjo mėnesius. Lygiai 100 puslapių.

Paskutiniame puslapyje skaitome pagrindinio leidinio metriką: "Leidžia Laisvosios spaudos iniciatyvinė grupė. Redaguoja Audrius Vientautas. Viršelio dailininkas Almis Normantas" (slpv.). Ten pat dar: "Šis trečiasis "Alma Mater" numeris išeina kaip protesto ženklas prieš Stalino — Molotovo ir Hitlerio — Ribentropo suokalbį, pasmaugusį Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę".

99 pusl. rašoma, kad "jau pakankamai aišku, kad atremontuoti universiteto centrinių rūmų nebeįvyks iki rudens, kada turi įvykti numatyti renginiai, skirti jubiliejui. Geriausiu atveju tebus suspėta nudažyti fasadą, apvalyti kiemus. Bet ką daryti su pradėtais darbais, kurie taip ryškiai krinta į akis?.. Po tam tikrų svarstymų buvo surasta "išeitis": nebaigtas remontuoti vietas uždengti fanera, ją nudažyti ir t.t. Tik dabar nutarta, kaip geriau paaiškinti tokį dalyką užsienio svečiams. Bet reikia tikėtis, kad ir tuo klausimu bus rasta "išeitis".

Nedaug kas žino, kad š.m. gegužės mėnesio viduryje Vilniaus universitete lankėsi Algirdas Julius Greimas. Apie tai pateikiama

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

daugiau žinių rašinyje "A. J. Greimo viešnagė Vilniaus universitete" Greimas - semiotikos profesorius, paryžiškės Ecole des hautes études sosicantropologijos skyriaus vedėjas, pagarsėjęs savo studijomis, paskelbtomis prancūzų ir kitomis kalbomis. Į Vilnių jis buvo nuvykęs Sovietų Sąjungos - Prancūzijos bendradarbiavimo, pasikeitimo mokslininkais programoje.

Iš aprašymo aiškėja, kad Lietuvos okupantams šis svečias — mokslininkas nebuvo malonus ir nesulaukė tinkamo sutikimo. Greimas skaitė keletą paskaitų ir daugybė Vilniaus universiteto studentų norėjo jų pasiklausyti. Tai ne-

patiko universiteto politrukams. Greimo viešnagę stengtasi ignoruoti, nutylėti, užslėpti. Apie jo atvykimą niekur nebuvo spaudoje rašoma, nepranešant, kur ir kada paskaitas skaitys. Numatyta viena paskaita aktų salėje gegužės 15 d. buvusi atšaukta; vėliau paskaitos buvo skaitomos juokingai mažoje auditorijoje, kuri negalėjusi sutalpinti nė trečdaliu klausytojų. Pagaliau paskaitos buvo perkeltos į kitus rūmus, apie tai nepranešant klausytojams.

Dr. Greimas domėjosi lietuvių tautosaka, norėjo kai ką iš jos gauti mokslo darbams, tačiau jam "neteko dirstelėti į mūsų tautos kūrybą... Žinantiems ši dalyką toks elgesys su pasaulinio garso pasiekusiu lietuviu - mokslininku yra per daug šlykštus", rašo "Alma Mater" ir dar prideda: "ši jo viešnagė kaip niekada anksčiau pa-

(Nukelta į 6 puslapį)

Baltimorėje buvo suruoštas Tautybių festivalis, kuriame dalyvavo tūstančiai žmonių, jų tarpe ir daug lietuvių. Ateitinkai ten įruošė lietuvišką kryžių ir parūpino medžiagos apie tikinčiųjų persekiojimą bei jų kančias okup. Lietuvoje. Nuotraukoje matome festivalio dalyvius, besidominčius informacija.

Nuot. C. Surdoko

RUGPIŪTIS - KATALIKIŠKAI SPAUDAI AUSTRALIJOJE

VAJUS

Finansiniai remkime Tėviškės Aidus!

lietuviai pasaulyje

— Tomas Venclova - Lietuvos Helsinkio grupės narys laisvajame pasaulyje, dalyvavo PEN rašytojų klubo tarptautinėje konferencijoje Brazilijoje Rio de Janeiro mieste. Tai konferencijai VLIKas paruošė dokumentines brošiūras anglų ir portugalų kalbomis apie padėtį Lietuvoje ir jos buvo išdalintos ten dalyvavusiems pasaulio rašytojams.

— Vatikano radijas liepos 31 d. įvairiomis kalbomis skelbė žinią apie Europoje surengtą IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą ir jį užbaigtą Koenigsteine, Vokietijoje. Vatikano radijas skelbė, kad dalyvavo per 600 lietuvių jaunimo iš viso laisvojo pasaulio kraštų ir apžvelgė dabartinę padėtį Lietuvoje, ypač jaunimas atkreipdamas dėmesį į sovietinio režimo pastangas surusinti Lietuvą ir iškilmingai pareiškė savo ištikimybę Tėvynei Lietuvai ir tikėjimui.

— Čikagoje mirė šimtmetis dailininkas Adomas Varnas liepos 19 d., buvęs Lietuvos Meno akademijos profesorius. Meną studijavęs akademijose Krokovoje, Ženevoje, Paryžiuje, o meno parodas pradėjo ruošti nuo 1908 m., dirbo pedagoginį darbą įvairiose mokyklose, daug rašęs spaudai.

— Lietuvių delegacija buvo tarpe 600 delegatų iš 30 tautų Kėnciančios Bažnyčios (Kirche in Not) kongrese Koenigsteine, Vak. Vokietijoje. Buvo priimta rezoliucija ir nusiųsta Europos Parlamentui, raginant imtis konkrečių veiksmų apsaugoti religinę laisvę, kad pavergtos tautos galėtų dalyvauti laisvosios Europos gyvenime.

— Čikagoje mirė pulkininkas Raimundas Liormanas - savanoris kūrėjas, Vyčio kryžiaus kavalierius, buvęs Klaipėdos krašto komendantas, nacių areštuotas. Nuliūdime liko žmona Stefanija, dukterė su vyru - Danguolė ir prof. Antanas Klimai, keturi anūakai.

— Perthė leidžiamas FREEDOM LIFELINE rugpiūčio laidoje pateikia žinių, kai po Popiežiaus vizito Lenkijoje, 522 Lietuvos kunigai nusiųstė raštą Sovietų aukščiausiajam prezidentui (kurį pasirašė vysk. Sladkevičius ir J. Steponavičius - galimasis Popiežiaus paskirtas kardinolas) protestuodami prieš religijos varžymus. Visi pasirašiusieji protestą taip pat remia Katalikų Komitetą Ginti Tikinčiųjų Teisėms. Atskiru straipsniu primuma Pabaltiečių trėmimus į Sibirą, rašo, kad pasaulis dėl detentės bando tuos trėmimus pamiršti, bet jų negali pamiršti Pabaltiečiai.

— Lietuvių Fronto Bičiulių susirinkime Los Angeles mieste buvo nagrinėjama dabartinė Lietuvos padėtis Sovietų okupacijoje, dalyvaujant Tomui Venclovai. Sambūrio valdybon išrinkti: pirm. Dr. Zigmas Brinkis, vicepirm. J. Kojelis ir I. Medziukas, sekr. B. Varnienė, išd. A. Kulnys.

— Lietuvių Katalikų Akademijos XI suvažiavimas vyks Čikagoje rugpiūčio 31 - rugsėjo 7, pagrindinis dėmesys skiriamas Vilniaus Universiteto 400 metų sukakčiai.

Išleidžiamas Vilniaus Universiteto sukaktuvinis medalis

Paulius Jurkus

New Yorke gyvenęs skulptorius Vytautas Kašuba sukūrė Vilniaus Universiteto 400 metų sukakties medalį. Medalio iniciatoriai ir leidėjai – Akademinių skautų sąjungos, Filisterių Skautų Sąjungos Los Angeles skyrius. Jie sumanė tokį medalį išleisti, jie ir pasitelkė žymų skulptorių, medalių specialistą Vytautą Kašubą.

Paruošiamieji darbai

Vytautas Kašuba prie savo darbų prieina su precizija ir atsargumu. Pirma surenka medžiagą, klausimą išstudijuoja, paskui pradeda komponuoti, suvesti į visumą pagal epochos stilinius reikalavimus.

Pirmoji medalio pusė

Pirmoje medalio pusėje matome Vilniaus Universiteto pastatų grupę. Viršuje įrašyta 1579 - 1979, apačioje - Vilniaus Universitetas.

Kairėje apačioje matome du observatorijos bokštus. Už jų – biblioteką su bokšto laikrodžiu. Ties viduriu - Šv. Jono bažnyčios fasado viršutinė dalis. Dešinėje – Šv. Jono varpinė. Priekyje - senojo Vilniaus miesto antspaudas. Po antspaudu - įėjimo į kolonų salę fragmentas. Dešinėje viena iš seniausių Universiteto sienų, paremta kontraforsais. Centre - atraminės arkos, vedančios į poeto Sarbevičiaus kiemą. Pačiame pirmame plane - sienos fragmentas iš Simano Daukanto kiemo. Kiemai charakteringi Vilniaus Universitetui. Pagrindė ir paimtas kiemų išdėstymas.

Elementų simbolika

Du bokšteliai reprezentuoja astronomijos - erdvės mokslus, drauge ir žmogaus tolimus siekimus. Laikrodis pabrėžia laiko tekėjimą ir įvykių raidą. Biblioteka - tai žmogaus surinktų žinių lobynas. Bažnyčia - tikėjimo simbolis, arkos apačioje rodo kelią į tikėjimą ir mokslą, kurie gilina žmogaus ir pasaulio pažinimą. Varpinė - tai kvieslys prie darbo, prie mokslo, prie maldos. Kontraforsais paremta siena - tai mokslai, kurie remia žmogaus gyvenimą. Priekyje įvestas Simano Daukanto kiemo sienos fragmentas, - Daukantas - mūsų tautinio atgimimo pradininkas.

Antroji medalio pusė

Esmenis elementų išdėstymas paimtas iš seniausio Vilniaus Universiteto antspaudo. Centre matome Vytį. Čia panaudotas Zigmanto Augusto monetose iškaltas Vytis. Viršuje centre popiežiaus Grigaliaus XIII herbas. Toliau matome visą eilę herbų: Stepono Batoro, Universiteto steigėjo, Stanislovo Augusto, Sapięgų, vyskupo Valeri-

jono Protasevičiaus (jis pakvietė į Vilnių jėzuitus ir padėjo įkurti akademiją), Radvilų, Zigmanto Vazos, Zigmanto Augusto. Tai vis karaliai, didikai, kurie vienokiu ar kitokiu būdu rėmė Universitetą.

Aplinkui lotyniškai įrašyta: Universitas Lituaniae Vilmensis. A. D. MDLXXIX.

Medalių laidos

Medaliai bus išleisti šį rudenį. Jų bus bent kelios laidos.

Bronzinis 70 mm. medalis, su plastikine dėžute - \$ 15.

Sidabrinis 44 mm, su juvelyrine dėžute - \$ 30.

Paukštuotas 24 karatų aukso, 44 mm pagrindu sterlingo sidabras su juvelyrine dėžute - \$ 40.

Bus išleistas ir gryno aukso 14 karatų medalis. Jo kaina apie \$ 370. (Kaina priklausys nuo aukso kainos jo rinkoje. Juos reikia atskirai užsakyti).

Medaliai bus platinami per spaudą, lietuviškose kolonijose. Jų platinimą tvarko: Miss A. Venskus, 603 14 Street, Santa Monica, Calif. 90402. Jai rašyti visais medalio užsakymo reikalais.

Vilniaus universiteto medalio pirmoji pusė

Skulptorius Vytautas Kašuba gamina Vilniaus universiteto 400 metų sukaktuvinį medalį

**KAS NESKAITO -
TAS NIEKO NEŽINO**

Visi prenumeruokime

TĖVIŠKĖS AIDUS

T Ė V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355

**LEIDZIA AUSTRALIJS LIETUVIŲ KATALIKŲ
FEDERACIJA**

Redaguoja Redakcinė komisija. Vyr. redaktorius kun. Pr. Daukyns. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams 15 dol. Kituose kraštuose 18 dol. Atskiras numeris - 30 centų. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

Vilniaus universiteto medalio antroji pusė

TĖVIŠKĖS AIDAI

VATIKANO DIVIZIJOS

"Tėviškės Žiburiai" pateikia įdomų svarstymą: kadaise Stalino mestas klausimas Jaltos konferencijoje apie Vatikano divizijas pasidarė visuotinai populiarus, nes vaizdingai išreiškė priešingybę tarp fizinės - karinės ir dvasinės - moralinės jėgos. Naujųjų laikų Maskva atstovauja karinei jėgai ir su panieka žiūri į moralinę jėgą, kuriai atstovauja naujųjų laikų Roma - Vatikanas. Pastarasis neturi jokios ginkluotos pajėgos, pasitenkina minimaline teritorija 44 ha, nors praeityje ir buvo nemaža valstybinė pajėga.

Netekdamas valstybinio pajėgumo, Vatikanas tapo juo didesnė moralinė jėga. Be to, jo svoris ir kitatikių sluogsniuose yra padidėjęs. Tarptautiniame gyvenime su juo skaitosi didelės ir mažos valstybės, įvairios tarptautinio masto konferencijos. Ryšium su ekumeniniu sąjūdžiu, siekiančiu visuotinės krikščionių vienybės, dėmesys Vatikanui yra padidėjęs visose krikščionijos šakose. Pastarųjų popiežių platūs užmojai yra palietę visą žmoniją. Jų kalbas, keliones, pareiškimus radijo ir televizijos bangos paskleidžia po visą pasaulį. Paties Vatikano radijas daugybe kalbų nuolat skleidžia krikščioniškąją mintį į visas pasaulio puses.

Yra betgi pasaulio dalis, kurią Vatikano žodis bei įtaka sunkiai pasiekia arba visai neprasiveržia. Tai visų atspalvių komunistinis pasaulis, kuriam atstovauja naujai išaugusios karinės galybės, būtent, Sov. Sąjunga ir Kinija. Jos yra milžiniški getai, kurie Vatikano žodžio neįsileidžia. Ir kodėl? Jos bijo žodžio, plaukiančio iš krikščioniškojo lobyno ir skelbiančio dvasinę žmogaus vertę, jo laisvę, bei teises.

Visas dabartinis sąjūdis už žmogaus teises yra krikščioniškojo lobyno atšvaitas, kurios negali pakęsti jokia vergija. Dėlto nenuostabu, kad nei Sov. Sąjunga, nei Kinija neįsileidžia Vatikano atstovų, kurių pats buvimas krašte priemen moralinės jėgos pranašumą ir jos būtinumą. Imperija, kuri remiasi karine - fizine jėga, negali pakęsti atstovų institucijos, kuri iš esmės yra tokios jėgos priešingybė. Dėlto jau senokai vyksta susidūrimas tarp fizinės ir moralinės jėgos atstovų - Vatikanas, neturintis karinių divizijų, atrodo menkas prieš didžiąsias galybes, turinčias galingas tankų divizijas, branduolinius ginklus, aviaciją.

Tačiau amžių perspektyvoje nieko nėra trapesnio kaip fizinė galybė, nes ji pati sunyksta arba būna kitų sunaikinta. Tuo tarpu moralinė jėga išlieka ir didžiausios karinės galybės grėsmėje, ruošdamasi pergalei. Galutinėje sąskaitoje laimi ne tas, kuris valdo ginklus, o tas, kuris valdo žmonių širdis ir mintis.

Pr. G.

Be Dievo nužmogintas pasaulis

Marksizmas teorijoje ir praktikoje — didžioji iliuzija

Marksas, Engelsas ir Feuerbachas laiko religiją tam tikra žmogaus susvetimėjimo ir nužmoginimo forma. Religija jiems yra išorinė jėga, atitraukianti žmogų nuo jo natūralaus žmoniškumo. Kad žmogus galėtų išsilaisvinti iš susvetimėjimo, kad galėtų grįžti į savo žmogiškumą ir išvystyti visas savo žmogiškas savybes iki aukščiausio laipsnio, jis turįs pirmiausia išsilaisvinti iš religijos varžtų. Bet marksistai pamiršta, kad sunaikindami krikščionybę, jie kartu sunaikina ir meilę, nes tikroji meilė trykšta iš krikščionybės.

Sunaikinti meilę pasaulyje reišia plačiai atidaryti duris neapykantai. Neapykanta užtroškina ir sunaikina gyvenimą, kuris tegali išsilaikyti meile. Sunaikindami meilę, marksistai apiplėšia ir nuskurdina žmogų, padaro jį svetimu sau ir kitiems, jie nužmogina patį žmogų, kurio jautriausia sielos styga yra meilė ir religija. Tai iškalbingai liudija marksistų darbai Rusi-

joje. Feliksas Jucevičius sako:

— Mūsų amžiuje komunistai sukūrė antikrikščionišką pasaulį — pasaulį be Dievo. Deja, jie nesuvokė, kad pasaulis be Dievo yra labiausiai nužmogintas pasaulis. Dostojevskio pranašystė, kad nužudydami žmogų Dievą, mes kartu nužudome ir patį žmogų, niekur taip neišsipildė, kaip komunistų sukurtame pasaulyje be Dievo. Komunistai atėmė krikščioniškąjį artimo meilę ir įvedė artimo terorą. Jie uždarinėjo bažnyčias ir atidarė koncentracijos stovyklas, kurių gausumu ir žiaurumu tik nacių pragaras teprilygo. Jie kaltino Bažnyčią inkvizicija, o patys sukūrė visuotinę inkviziciją. Jie nuolat deklamavo Galilėjų, o patys turėjo šimtus Galilėjų. Jie kaltino Bažnyčią atsilikimu nuo pasaulio, o patys atsivėrė geležine siena nuo pasaulio.

Meilė yra išmintingųjų dangus žemėje, nes dangus aukštai nebūtų dangus be jos. Kur nėra meilės,

ten yra baimė, bet tobula meilė panaikina baimę, nes mes, suprantama, labiausiai bijom užgauti to, kurį mes labiausiai mylime.

Kitados Napoleonas savo karjeros saulėlydyje, patirties pamokytas pasakė: "Cezaris, Karolius Didysis ir aš kūrėm imperijas remdamiesi jėga, ir jos žlugo. Kristus savo karalystę parėmė meile, ir ji išlieka".

Petrarka šitaip apibūdino meilę: "Meilė yra aukščiausiaji žmonių malonė, švenčiausia sielos teisė, auksinis ryšys, kuris daro mus pareigingus ir tiesą gerbiančius; ji yra išganingasis principas, kuris sutaiko gyvenimo širdį ir pranašauja amžiną gerį."

Vladas Juodeika

SYDNEJUS

Du krikštai

Liepos 29 d. po lietuviškų pamaldų Lidcombe buvo pakrikštyta Leah - Rasa Dambrauskaitė, dukterė Rudolfo ir Irenos Kačiušytės — Dambrauskų, ir Vilija - Regina Gulbinaitė, dukterė Romo ir Lauros Zaliūnaitės - Gulbinų. Tai įvyko abiejų šeimų sportiškos draugystės susitarimu: talkininkaujant krikšto tėvų pareigose ir bendrose vaišėse Gulbinų namuose. Krikšto apeigas atlikęs kun. P. Butkus džiaugėsi šių naujų parapijiečių įžengimu Bažnyčiai bei atžalom lietuviško ir sportiško gyvenimo Sydnejuje.

Palaužta jaunystė

Liepos 29 d. motociklo avarijoje tragiškai žuvo Vytautas Motuzas, bebaigęs 20-tuosius metus jaunulis. Taip sekdamas savo tėvo a.a. Osvaldo auto mechaniko pėdomis, ir jis Revesby baigęs gimnaziją, studijavo auto mechaniką, ypač automatinę konstrukciją ir dirbo "City Ford" bendrovėje. Jis ypač buvo motociklų mėgėjas, kurių jis turėjo net tris.

Didelis liūdesys apgaubė visus Sydnejaus lietuvius, ne tik jaunuosius, bet ir Dainos chorą, kuriame giedojo jo mamytė Ona. Tiek rožančiuje Fairfield, tiek bažnyčioje Lidcombe, maldomis ir ašaromis, Dainos choro giesmėmis palydėtas šis daug žadęs lietuvis jaunulis į Sydnejaus Lietuvių kapines Rookwoode. Jį palydėjo daug jaunimo. Užbaigiant pamaldas bažnyčioje, kun. P. Butkus išpėjo tėvelius auklėti vaikučius ne tik gyvenimui, bet ir mirčiai, o jaunimui — nuolat esančiam pavojuje: "Būkit visada pasiruošę širdies tyrumu, ramybe ir meile Dievui ir žmonėms".

k. p.

Iškilmingai atšvęsta

Katalikių Moterų Draugijos šventė

Bažnyčioje giesmėmis, pobuvyje — dainomis, giliomis mintimis

Marijos Dangun Ėmimo Šventė yra Pasaulio Lietuvių Katalikių Moterų Draugijų metinė šventė, kurią Melbourne Draugija atšventė rugpiūčio 12 d. Parapijos choras, vad. Petro Morkūno, rinktinėmis giesmėmis kėlė visų širdis, pamaldas laikant kun. P. Daukniui ir pasakant pritaikintą pamokslą. Draugijos vėliava su garbės sargyba stovėjo prie altoriaus, visos pasipuošusios tautiniais rūbais. Aukos prie altoriaus - šv. Mišių taurę, ostijas ir vyną atnešė pirm. H. Statkuvienė, E. Šemetienė ir J. Grigaitienė. Šv. Mišių skaitymus atliko Em. Markonienė.

Po pamaldų pietų pobūvis buvo suruoštas Parapijos Namuose Kensingtone. Skanius pietus pagaminė ir visus aptarnavo L. Čižauskienė, T. Jurgelaitienė, A. Sakalauskienė, M. Vaitkienė ir A. Žemaitienė. Prie papuoštų stalų salione sėdo apie 50 asmenų. Dvasios Vadui kun. Pr. Vaseriui palaiminus stalą ir su visais pasimeldus už mirusias nares, Draugijos

pirm. H. Statkuvienė pasakė gražią prakalbą apie Draugijos veiklą. Pobūvio metu Draugijos nares sveikino kun. Pr. Vaseris, Z. Raudys. Jadvyga Petraitienė dviem atvejais paskaitė apie savo aplankytas šventoves Europoje ir Pasaulio Lietuvių Katalikių Moterų Draugijų suvažiavimą Kultūros Židinyje Brooklyne pernai spalio 28-29 dienomis, kur ji atstovavo Australijai. Antanina Žemaitienė pateikė poetės M. Malakūnienės išpūdingą eilėraščių Eglė žalčių karalienė. O dainos dainelės skambėjo per visą pobūvį. Nors mes nesame dabar Lietuvoje, bet jautėme, kad Lietuva yra gyva kiekvieno mūsų širdyje. Organizuotos katalikės moterys atlieka daug darbų, kai savo tarpe čia dar turi ir nemažai jaunųjų, neseniai sukūrusių savo šeimas.

Melbourno Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos narėms, valdybai ir jos energingajai pirmininkei Halinai Statkuvieni linkime geriausios sėkmės, kai ant savo išvyniotos vėliavos su Aušros Vartų Marijos paveikslu švyti šūkis TIESA IR MEILĖ. Tai šūkis, kuris paliečia giliausias žmogaus esmės gelmes ir verčia juo spinduliuoti aplinkai.

PD

„TĖVIŠKĖS AIDŲ“ BALIUS

Rugsėjo 15 dieną, šeštadienį

RICHMOND TOWN HALL Bridge Rd., MELBOURNE

Baliaus pradžia 6 val. vak.

Puikus orkestras. Gera vakarienė. Staigmenos loterijoj.

Gėrimai krautuvių kainom.

Pakvietimai \$ 9, moksleiviams ir pensininkams \$ 7.

Stalus užsakyti pas V. Laukaitį, Tel. 93 6495, sekmadieniais

prie bažnyčios.

IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas

Rašo Jonas Mockūnas - Australijos atstovų vadovas

IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Stovykla prasidėjo Anglijoje, Strawberry Hill apylinkėje, liepos 11 d. Tai vyko St. Mary's anglų aukštesnės mokyklos patalpose, visai netoli Londono.

Stovyklautojai buvo apgyvendinti patogiuose bendrabučiuose, kuriuose visi turėjo savo atskirą kambarėlį. Bendrabučiai supo gražiai išlaikytas sporto aikštes, šone stovėjo valgyklos, salės, koplyčios.

Stovyklos laikraščelio "Draugystės Audinio" redaktorė - Ramunė Ulbaitė apibūdino stovyklos dvasią šitaip: "Audinys yra audžiamas iš spalvotų siūlų ir įvairių raštų. Stovykloje mes esame tie siūlai, kurie savo skirtingomis spalvomis, įvairiais apmatais, kūrybinėmis idėjomis pradėsime austi mūsų marguosius lietuviškus raštus".

Stovykloje tų siūlų bei raštų buvo visokiausių: jaunimas susirinko iš 13 kraštų. Buvo atstovaujama Švedija 3; Didžioji Britanija 20; Vakarų Vokietija 34; Prancūzija 11; Italija 1; Kanada 89; JAV 231; Venecuela 4; Kolumbija 6; Argentina 6; Urugvajus 3; Brazilija 12; ir Australija 11. Stovyklavo 431, neskaitant vadovybės ir kitų svečių.

Nors iš kai kurių kraštų dalyvių skaičius buvo mažas, tai nereiškė, kad jų dalyvavimas buvo menkas. Atvirkščiai, jie buvo priimti į stovyklos bendruomenę dar šilčiau, dar pilniau. Ypatingai susizavėjom Prancūzijos lietuvišku jaunimu. Jų nuoširdus noras bendrauti su lietuviais, išmokti lietuvių kalbą, kurią tėvai nebuvo išmokinę vaikystėje, ir prisisemti kuo daugiau lietuviškos kultūros, daug ką nustebino ir pradžiugino. Australijos lietuviams gerai žinomas Saulius Kubilius atstovavo Italijai labai efektingai.

Stovyklos tikslas buvo visus dalyvius suartinti lietuviškoj ap-

linkoj: per naujas pažintis, susidraugavimus, skatint artimesnį bendravimą kongreso metu ir po kongreso sugrįžus į savo kraštus. Programos pagrindinė tema buvo pažinimas lietuviškų tradicijų, papročių ir dabartinės Lietuvos. Darbo tvarkės pagrindas užsiėmimo būreliai, kuriuose visi stovyklautojai turėjo progos aktyviai dalyvauti. Tų būrelių buvo įvairiausių: liaudies meno, choro, lietuvių kalbos, poezijos ir prozos, LKB Kronikų, architektūros, audimo ir kitų.

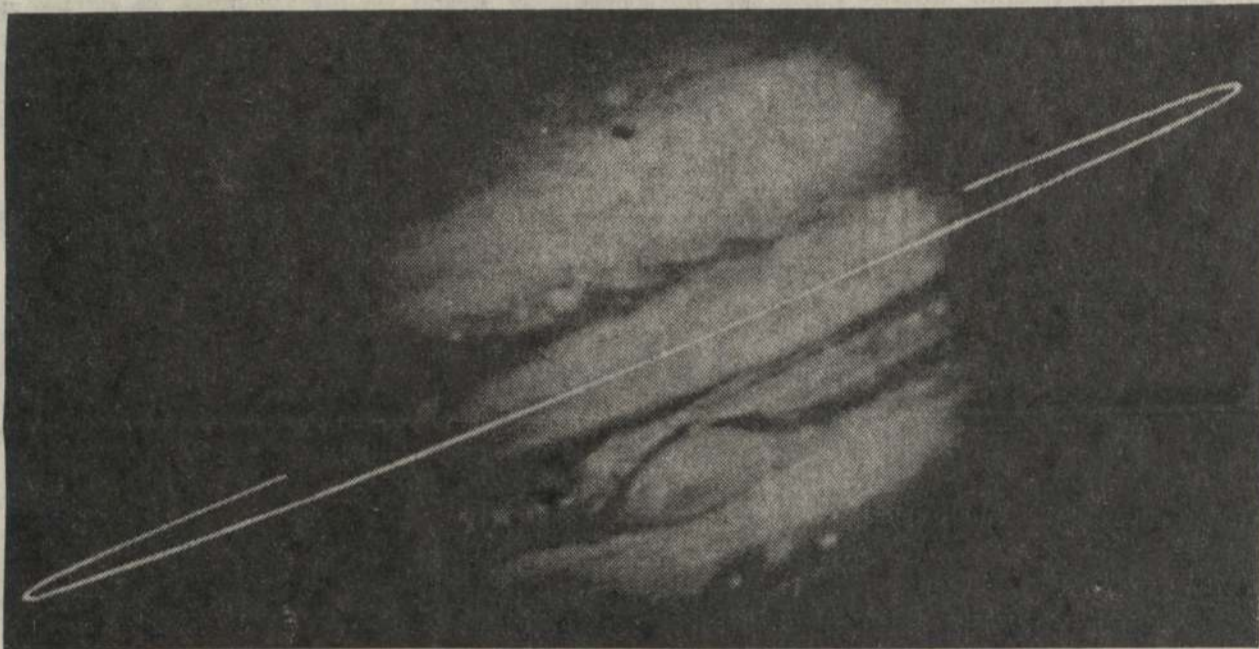
Dienos metu žaidėm sporto rungtyne bei kituose forumuose. Buvo stovyklautojams suruošti aukšto lygio pokalbiai ir simpoziumai, pvz. "Dabartinė Lietuvos gyventojų pasaulėžiūra" - dr. A. Štromas; "Kultūrinis gyvenimas bendrai" - I. Meras; "Dabartinė Lietuvos literatūra" - dr. R. Šilbajoris; "Švietimas ir Profesijos" - V. Rauskaitė.

Vakarinės programos buvo ypa-

tingai gražios ir išpūdingos. Susipažinimo lauzas greit suartino visus stovyklautojus lietuviška dvasia, tautiniais šokiais, Joninių vakaro tradicijomis ir lietuviškom dainom. Susikaupimo vakaras priminė Lietuvoje gyvenančius ir disidentų padėtį. Jaunimo talentų vakaras išskėlė į viešumą stovyklautojų spontaniškai pasireiškusius talentus ir gabumus.

Stovyklinė nuotaika, iš anksto pasireiškus kaip gyvai lietuviška, klestėjo ir kilo kasdien, dėka gerai paruoštos programos ir susirinkusių stovyklautojų noro bendrauti su jaunimu iš kitų tolimų kraštų.

Dabar atėjo laikas, kada plėčioji Australijos lietuviškoji tikinčioji visuomenė savo spaudai - Tėviškės Aidams padėtų gausesne finansine parama. Turime gerų vilčių, kad mūsų laikraštis ir toliau bus ta jėga kovoti dėl Lietuvos laisvės, lietuviybės išlaikymo, jei mūsų organizacijos ir visi lietuviai supras reikalą tinkamai įvertinti ir visomis išgalėmis remti.

Erdvėlaivis - robotas "Voyager", praskrisdamas pro Jupiterio planetą, pirmą kartą nufotografavo ir atidengė, kad planeta turi žiedą, apie kurį mokslininkai nežinojo.

nierių ir komjaunuolių susirinkimuose, tačiau jiems uždrausta, drauge susirinkus, pagilinti savo tikėjimą, net pasimokyti giedoti religines giesmes, nes visa tai laikoma "specialiu susirinkimu". Nuostatų 17-sis str. tiesiogiai prieštarauja Visuotinės deklaracijos 20-jam str., garantuojančiam kiekvienam žmogui /ir vaikui, ir moksleiviui, ir jaunuoliui/ teisę į laisvę dalyvauti taikinguose susirinkimuose.

Nuostatų 18-sis str. kalba apie "dvasinės mokyklas", kurios Tarybų Lietuvoje yra uždraustos, o vienintelė Kunigų seminarija Kaune griežtai limituota ir stropiai kontroliuojama valdžios pareigūnų. 1966 m. gegužės 12 d. įsaku LTSR ATP uždraudė organizuoti mokinių religinį mokymą. Iš tikrųjų šis ATP įsakas yra negaliojantis, nes tiesiogiai prieštarauja tarptautinei konvencijai "Dėl kovos su diskriminacija švietimo srityje", kuri Tarybų Sąjungoje įsigaliojo 1962 m. lapkričio 1 d. Šios Konvencijos 6 str. nurodo, kad tėvai turi turėti galimybę "užtikrinti religinį ar dorinį vaikų auklėjimą, atitinkantį pačių tėvų įsitikinimus". Nuostatų 17 ir 18 straipsniai atima iš tikinčiųjų tėvų galimybę tokį auklėjimą užtikrinti. Remiantis 1966 m. gegužės 12 d. ATP įsaku visa eilė Lietuvos kunigų - Juozas Zdebskis, Prosperas Bubnys, Antanas Šeškevičius - buvo nubauti kalėti tik už tai, kad, tėvų paprašyti, pamokė jų vaikus tikėjimo tiesių.

Pagal 18 str. gali būti apkaltintas net

senelis, pasakojęs apie Dievą savo anūkams. Leidimas dėstyti tikybą tik dvasinėse mokyklose, kurios yra uždraustos, yra iš esmės klastingas, slepiąs savyje užmojį kuo greičiau sunaikinti religiją. 18-sis str. palieka ateityje galimybę uždrausti kunigams skaityti pamokslus, nes pamokslavimas bažnyčiose ir yra tikybės dėstymas ne dvasinėse mokyklose. Pagaliau 18-sis str. prieštarauja ir Visuotinei deklaracijai, kuri kiekvienam žmogui suteikia "laisvę ieškoti, gauti ir platinėti informaciją bei idėjas bet kuriomis priemonėmis ir nepriklausomai nuo valstybės sienų" /19 str./. Tad kodėl Nuostatai tikybės dėstymą apriboja kažkokiomis sienomis?

— o —

Kunigams leidžiama atlikti kulto apeigas tik jų aptarnaujamose religinėse bendruomenės teritorijose ir bažnyčioje /19 str./.

Kristus įsakė savo mokiniams eiti ne į valdžios leista religinę bendruomenę, bet "į visą pasaulį" /Mt. 28, 19/ ir skelbti Evangeliją visiems - pagonims, tikintiesiems ir ateistams. 19 str. nuolat verčia kunigus prasiikalsti savo sąžinei, o tikintiesiems trukdo atlikti tikėjimo uždėtas pareigas. Pavyzdžiui, valdžios pareigūnai, trukdydami kunigams atlaidų ar rekolekcijų metu padėti vieni kitiems, tuo pačiu sukludo tikintiesiems prieiti Velykinės išpažinties ar gauti atlaidus, ir niekais paverčia LTSR Konstitucijos garantuotą "kulto laisvę". 19-sis str. priešta-

rauja ir Visuotinei deklaracijai, kuri kiekvienam žmogui suteikia teisę laisvai plintinti savo idėjas "nepriklausomai nuo valstybės sienų" /19 str./, juo labiau nuo religinės bendruomenės teritorijos ribų.

"Religiniams centrams ir vyskupijų valdyboms suteikta teisė gaminti bažnyčios apyvokos ir religinio kulto reikmenis" /20 str./.

Duodama teisė, bet atimamos galimybės ir todėl per visą pokario laikotarpį Lietuvoje nebuvo oficialiai pagamintas nė vienas rožančius ir nebuvo išleistas nė vienas katekizmas. Tarybinei valdžiai leidus, pasirodė tik labai ribotas maldaknygių skaičius, kuris nepatenkino nė šimtosios tikinčiųjų dalių.

Nuostatų 22 ir 34 straipsniai, laikydami kulto atlikimui būtinus daiktus valstybės nuosavybe, leidžia valdžios įstaigoms nusavinti net šv. Mišių indus - taures, monstranciją ir kt. Tikintiesiems kelia siaubą, kad valstybė įstatymais įteisina šią šventvagystę. Sąžinė įpareigoja tikintįjį visomis išgalėmis ginti šventus daiktus nuo bet kokių grobikų, todėl šių Nuostatų leidėjai milijonus tikinčiųjų dirbtinai nustato prieš valdžią ir provokuoja juos konfliktui. Minėti straipsniai įžeidžia švenčiausius tikinčiųjų jausmus. Kur tuomet "Bažnyčios atskyrimas nuo valstybės", jei valdžios pareigūnų pirštai pasiekia net šventų švenčiausią vietą - altoriaus tabernakulį?!

(Bus daugiau)

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ FONDĖ

Sydnejaus parama

Sydnejaus Lietuvių Klubu Valdybos liepos 21 d. suruoštas vakaras Australijos Lietuvių Fondo išdui atnešė \$ 479.46. Į tą sumą įskaityta ir individualinės aukos: \$ 75 P. Ropės ir \$ 10 R. Mickienės. P. Ropė tapo Fondo šimtininku — jis yra skyres jau \$ 110. Fondo įgaliotinis B. Stašionis vakaro proga suorganizavo loteriją. Fantus padovanojo A. Jablonskienė, T. Simniškienė, B. Genys, Kitus fantus sužvejojo B. Stašionis su žmona. Ačiū Sydnejaus Klubu valdybai ir įgaliotiniui B. Stašioniui už vakaro suorganizavimą, ačiū Fondą parėmusiems.

Prof. J. Marvan "Modern Lithuanian Declension" rėmėjų sąrašė praleista P. Mičiulio pavardė su jo \$ 30 parama. Tuo būdu surinktoji suma \$ 2776.82. P. Mičiulis Fondo loterijai įremino H. Šalkausko ir I. Kubbos paveikslus, paimdamas tik už medžiagą. Ačiū P. Mičiuliui.

J. Balbata
ALF išdininkas

VILNIAUS UNIVERSITETO SUKAKTUVINIAI LEIDINIAI

AL Fondas, vietinių ir Los Angeles lietuvių remiamas, išleido mūsų tautos Alma Mater 400 metų sukakties proga du leidinius: lietuvių kalba "Mokslo Keliais" ir anglų kalba "Lithuanian Review". Abu leidiniai gaunami mūsų kioskuose, lietuvių klubuose ir pas Fondo įgaliotinius. Leidiniai iliustruoti universiteto nuotraukomis.

"Lithuanian Review" turinyje bendros žinios apie baltus, lietuvių tautą ir jos istoriją, Vilniaus miesto įkūrimo legenda ir istoriniai duo menys, J. Marvan straipsnis apie lietuvių kalbą, A. Zubro universiteto istorinė apžvalga, J. Žalkausko straipsnis apie universiteto architektūrą, prisiminimai Vilniuje studijavusių bei buvusių — L. Maggio, A. Štaso, L. Liutiko, N. Kantvilienės, J. Kapočiaus, V. Neveraus kienės, L. Barkaus, W. R. Schmaltiego, L. Pocienės — Šimkutės išpūdziai iš lituanistinių kursų, A. Juškutės lankymasis Vilniuje.

Abu leidinius paruošė ir redagavo A. Zubras. Angliškasis leidinys redaguojant galvota mūsų jaunajai kartai, bičiuliams kitataučiams, ypač australams. Leidinius prašo prisiusti ir JAV lietuvių atstovai. "Mokslo Keliais" į JAV 300 egz. lėktuvu nuvežė R. Klimienė ir V. Klimas. Angliškasis leidinys pasiūstas paštu.

Fondo atstovybė Adelaidėje

AL Fondo įgaliotinis K. Tapaaras sudarė komitetą. Sekretoriaus pareigose jam talkina B. Straukas, išdininkės — A. Gučiuvienė. Sėkmės komitetui Adelaidėje. Tautos šventės proga, rugsėjo 9 d., ruošia Lietuvių Namuose pobūvių su pietumis Fondui paremti.

ALF Valdyba

Printed by "Tėviškės Aidai" 11 Henry St., Kensington Vic. 3031.

Published by Mr. V. Laukaitis at the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 63 Devon St., Cheltenham Vic. 3192.

A. A. VERA STAUGIRDIENĖ

Per gerus metus sunkios vėžio ligos iškankinta, kantriai kentėdama Vera Staugirdienė mirė rugpiūčio 1 d. Namie ją slaugė duktė Liza Veteikienė iki paskutinės dienos, o pavakary pablogėjus, Dr. Miknius išsiuntė ją vėl į Lidcombe ligoninę, kur greitai mirė. Rugpiūčio 5 d. susirinko didelis būrys lietuvių Rožančiui, o kitą rytą St. Joachim's bažnyčioje Lidcombe kun. Butkus per pamaldas nupaskojo jos ilgą ir pavyzdinę gyvenimą. Prie kapo atsisveikinimo kalbas pasakė L. Karvelis, A. Kramilius Tautos Fondo vardu, Pr. Nagys Dainos choro vardu, vėlionės sūnus Jurgis Staugirdas, o per šermenis Lietuvių Klube šeimos vardu kalbėjo Dr. K. Zdanis.

Vera Staugirdienė gimė Šar-

lotenhofo Estijoje 1894. 4. 4. Gimnaziją ir aukštesniuosius mokytojų kursus baigė Pskove, Rusijoje, kur jos tėvas tarnavo geležinkelyje. Vera augo trijų seserų ir brolio draugystėje. Baigus mokslą, ji mokytojavo Pskovo apylinkėse, ten ištekėjo už Zigmo Staugirdo, geležinkeliečio. Po vedybų 1918 m. jiedu grįžo į Lietuvą vyro gimtinėn, kai besikurianti Lietuva buvo ypač reikalinga tokių žmonių, kurie turėjo specialias profesijas.

Savo tarnyboje Zigmas Staugirdas iškilo į pirmaeilis stočių viršininkus. Augino dukterį Lizą (vėliau ištekėjus už Veteikio) ir sūnų Jurgį. Vėlionės vyras buvo veiklus Tautininkų sąjungos narys, šaulys, ypač atsidavęs skautams, tai ir vaikai buvo auklėjami skautiškoj patriotinėj dvasioj. Vėlionė Vera išmoko gerai lietuviškai ir pamilo savo vyro tėvynę Lietuvą. Vera Staugirdienė net sunkios ligos metu mąstė apie lietuviškos išėjimos veiklą ir prašė iš savo kuklių santaupų paskirti \$ 300 Sydnejaus Dainos chorui, o mirus, vietoj gėlių aukoti Tautos Fondui.

Vėlionė Vera Staugirdienė buvo tauri asmenybė, tvirtai prigijo lietuvių tautoje, ją pamilo. Savo išsilavinimu, skoningu apsirengimu, sąmojum perpinta kalba buvo, kaip anglai sako, tikra "lady". Net ir ligos metu kentėdama, ji nesisūsdavo, nedejuodavo, net su šypsena ramindavo artimuosius ir ją slaugančius. Ji mirė su šypsena lūpose ir meile širdyje! Amžina atilsį teikis duoti jai, Viešpatie.

L. K.

RUSINAMAS, BET NEPALAUŽTAS VILNIAUS UNIV...

(Atkelta iš 1 puslapio)

ryškino, kad Lietuvą atstovauja pačioje Lietuvoje ne tie, kurie oficialiai vadina save 'atstovais'. Tai gi ir tų 'atstovų' šlykštūs darbai nieko bendra neturi su Lietuva".

Pogrindžio spauda Vilniaus universitete okupantams labai nepatinka. Apie tai Alma Mater rašo: "Vilniaus u-to Medicinos ir Gamtos fakultetuose prasidėjo atskirų studentų neoficialūs apklausinėjimai, ką jie žino apie pogrindinę spaudą, ar jie klausosi užsienio radijo laidų, ar girdėjo apie leidinį "Alma Mater".

Yra dar kitų apraiškų, kurios rodo, kad okupantai daro viską, kad Vilniaus universiteto 400 metų sukaktis būtų kaip galima kukliau ir tyliau paminėta.

Lietuviai suplanavo išleisti Vilniaus universiteto sukaktuvinį me-

dalį. Deja, jų projektai (be Kapsuko ir be Lenino atvaizdų) nebuvo Maskvos politrukams priimtini. Me daliai nebuvo atlieti, bet tikrai labai mažu tiražu iš molio, dargi prastos rūšies, po keliasdešimt egzempliorių pagaminti.

Užtat jau visiškai tikra, kad minėjimo iškilmių metu prie universiteto pastatų bus atidengtas paminklas Leninui ir Kapsukui, kurie nieko bendra neturėjo ir neturi su Vilniaus universitetu.

"Alma Mater" rašo: "Bet ne jie (okupantai) lems mūsų tautos ateitį. Ją lemsime mes patys. Esame maža tauta ir šiuo metu galime turėti tik moralinį ginklą. Jei mes jo neturėsime, mes žūsime. Krikščioniškoji moralė, patikrinta 2000 metų patirtimi, mūsų mažos tautos patirtimi, niekada mūsų neapvylusi, tegu būna patikimu ginklu prieš visokias negeroves, stumiančias mūsų tautą į tikrą pražūtį".

TĖVIŠKĖS AIDŲ LOTERIJA

- I laimikis — Lietuvių Enciklopedija 36 tomai.
- II — Ornamentinis kryžius.
- III — Kasetėms groti aparatas.
- IV — Paveikslas.

Bilietai po 50 centų, visa knygutė 10 bilietų \$ 5.

Bilietus platina Federacijos Valdyba Melbourne sekmadieniais prieš pamaldas, kitur Federacijos Įgaliotiniai.

Loterijos traukimas Melbourne 1979. IX. 9.

Bandykime laimę — PAREMKIME SAVO SPAUDĄ!

ALK Federacijos Valdyba

Ivykliai

● **Sydnejaus.** Kardinolas Freeman spaudos konferencijoje kalbėjo apie pagrindines vaikų teises, kad Australijoje vaikai nebūtų taip žiauriai tėvų baudžiami, nemaža vaikų nešioja mėlynės, randus, kad vaikai nebūtų išnaudojami sekso knygomis. Vaikai be tėvų yra beveik be vardo. Australijoje 1948 m. buvo 8.000 skyrybų, 1977 m. net 60.000. Pernai vien tik NSW buvo per 6.000 neteisėtų gimimų, apie 60.000 abortų. Kardinolas šaukia valdžios geresnės auklėjimo programos.

● **Canberra.** Liberalų ir Tautinės ūkininkų partijų koalicija, valdžion atėjusi 1975 ir 1977 m. rinkimais didžiausia dauguma Australijos istorijoje, dabar tiesioginiam pavojuje pralaimėti sekančių metų rinkimus, neįstengia sulaukyti infliacijos, nei suvaldyti sauvailaujančių unijų žaibiniais streikais, kurie paraližuoja viso krašto ekonomiką. Koalicijoje kyla nesutarimų, Viktorijos ir Queenslando liberalų partijos konferencijos nusprendė savo valstijų rinkimuose nebejungtis su Tautine ūkininkų partija ir eiti atskirais sąrašais.

● **Sydnejaus.** Ministrų pirmininką Mr. Fraser ir jo žmoną, vyksiant į Liberalų suruoštus labdarybės pietus, juos pamidorais ir kiaušiniai apmėtė apie pora šimtų demonstruojančių, kurie save vadino "nedirbančiųjų unija". Spauda ir televizija juos iškėlė į didvyrius, bet atrodė, kad jie gauna per dideles bedarbio pašalpas ir nusipirktą maistą mėtė į vyriausybės atstovus, kurie jiems duoda tas pašalpas.

● **Melbourne** kelių unijų komunistas lyderis Mr. Halfpenny didžiuojasi, kad Bass Strait alyvos grėžimo streikas kasdieną sumažina po 30.000 statinių alyvos gamybos.

● **Brisbane.** Queenslando premjeras Bjelke Petersen žada kovoti prieš liberalų partiją, jei Federalinė valdžia nesumažins mokesčių ir valstijų rinkimuose eis prieš Tautinę ūkininkų partiją.

● **Sovietai** Rytų Vokietijoje dar labiau žabuoja vokiečius. Nauju įstatymu vokiečiai gaus iki 12 metų kalėjimo, jei Vakarų žurnalistams neigiamai kalbės prieš komunistų režimą, baus iki 5 metų kalėjimo, jei užsienyje paskelbs kokį raštą prieš sovietus.

● **Pakistanas** ruošiasi sprogdinti savo naują atominę bombą, tai mahometonų pasauliui didelis laimėjimas. Afganistane mahometonų sukilėliai prieš prosovietinę komunistinę valdžią išskerdė daug rusų karinių patarėjų.

● **Londonas.** Jachtų lenktynėse iš Anglijos į Airiją užpuolė smarki audra, nuskendo 19 lenktyniautojų.

● **Australijoje** nuo lapkričio 1 d. pakeliamos pensijos savaitei vienam asmeniui po \$ 4.70, vedusiųjų porai po \$ 7.80. Tai viengungio savaitinė pensija bus \$ 57.90, o vedusiųjų porai \$ 96.50. Australijoje pensininkų yra vienas milijonas ir 700 tūkstančių.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

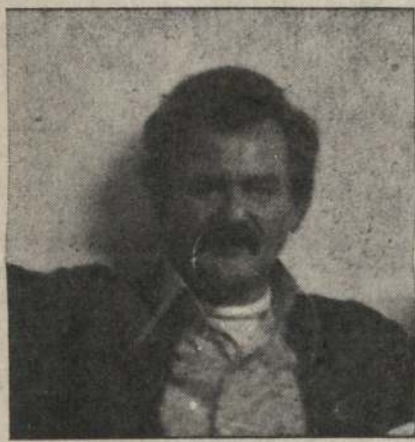
MELBOURNAS

Birutė - Barbara Gerard (Zutelytė) rugpiūčio 10 d. dvimotoriniui lėktuvui nukritus Melbourne priemiestyje Northcote, kuriame ji buvo keleivė, mirtinai užsimušė, liūdesy palikus savo tėvą Juozą Zutelį, vyrą Alan Gerard, dukrą Jodie 13 m., sūnų Danny 12 m., brolių Ričardą. Palaidota Fawknere krematoriume rugpiūčio 15 d., apeigas atliko kun. P. Dauknys. Išėkis Viešpaties Ramybėje.

Tėviškės Aidams auکوjo \$ 50 J. O. Voveriai, \$ 20 Geelongo Lietuvių choras, \$ 10 O. Giedraitienė, \$ 5 S Raudienė. Ačiū labai.

Už A. A. Aidą Gaidelį laidotuvių metu šv. Mišias auکوjo: V. A. Balnioniai, O. Baltrušaitis, J. Bartasienė, A. Bielkevičienė, S. Červinskienė, S. D. Čižauskai, O. Kazlauskienė, A. Kimontas, E. Klejai, Ina Končiūnienė, G. J. Krepcik, P. G. Lazutka, P. Saulaitienė, E. V. Stankevičiai, Strungų šeima, V. E. Šarauskai, A. E. Tomkevičiai, A. Uoselienė, P. J. Usas, N. K. Useliai, B. V. Židžiūnai.

Ateinantį sekmadienį šv. Mišių intencija bus už a.a. Nataliją Pleš-

A. A. AIDAS GAIDELIS

Auto nelaimės auka

Aidas ir Birutė Gaideliai turi gražų motelį Wodongoje. Aidas mėgo skraidyti ir priklausė sklandytojų klubui. Sekmadienį, rugpiūčio 5 d. vakare jis grįžo auto mašina iš sklandymo vietos ir jam įvažiauvus į Melbourne Wodongos kelią, jo mašiną nusinešė pravažiuojantis sunkvežimis, Aidas buvo mirtinai užmuštas. Po avarijos jis buvo gyvas tik kelias minutes. Nelaimės vietoje sustoję daug keleivių ir, sako, atsirado jų tarpe ir vienas kunigas, kuris Aidą palydėjo amžinybėn.

Aidas Gaidelis tik 43 m. amžiaus. Gimė Kaune ir pokariu atsirado Australijoje kartu su mama ir broliu Garsu. Melbourne jis vedė Birutę Pranaitytę ir sukūrė šeimą. Jaunoji šeima išvyko darbams į Naująją Gvinėją. Po keletos metų iš ten grįžo į Melbourną ir nusipirko motelį Wodongoje. Čia gerai vertėsi ir augino dvi dukras - Vijūnę ir Jūrą. Mergaitės jau 14-15 metų. Jos puikiai kalba ir rašo lietuviškai. Jų tėvelis labai mylėjo Lietuvą ir užtai jis prenumeravo visus lietuviškus laikraščius ir žurnalus, kiek jų bet kur išėina.

Aidas palaidotas Melbourne, Springvale kapinėse. Rugpiūčio 9 d. prie jo karsto sukalbėtas rožančius, kur atsisveikinimo žodį tarė Vyt. Mulokas, A. Kružas ir Stepas Valys. Penktadienį, rugpiūčio 10 jo karstas lietuvių bažnyčioje. Po gedulingų Mišių jis palydėtas į Springvale kapines. Šermentys buvo pas velionio žmonos seserį - Reginą ir Vytautą Mulokus. Amžiną jam atilsį!

p.v.

kūnienei jos 3 metų mirties sukaktyje, prisiminsime maldoje a.a. Viktorą Augūną jo mirties keturnedėlyje.

St. Patrick katedroje rugpiūčio 18 d. pašventinti devyni nauji kunigai ir du vienuoliai.

Pirmajai Komunijai vaikai bus pradėdami ruošti rugsėjo mėnesį. Tėveliai prašomi vaikus namuose išmokyti poterių - Tėve mūsų, Sveika Marija, Tikiu.

Sutvirtinimo Sakramentas lapkričio mėnesį bus teikiamas mūsų bažnyčioje St. John's, East Melbourne. Tuo metu ir mes galėsime prisijungti prie vietinės parapijos.

Visų ateivių pamaldos St. Patrick katedroje bus spalio 21 d., sekmadienį, 11 val. šv. Mišias laikys Melbourne arkivyskupas su visų tautybių kapelionais, čia ir mes, lietuviai, dalyvausime.

Cepelinai Lietuvių Namų valgykloje šį šeštadienį rugpiūčio 25 d. 6 val. vakare. Verdami valgiui vietoje ir duodami išsinešimui, turint savo indą. Kviečiami cepelinų mėgėjai.

PAMALDOS EVANGELIKAMS MELBOURNE

Evangelikų pamaldos su komunią Lietuvių Namų koplyčioje North Melbourne rugpiūčio 26 d. sekmadienį 12.30 val., kurias laikys kun. V. Kostizenas. Malda už Tėvynę bus prisimintas Molotovo - Ribentropo paktas 1939. VIII. 23, įvykęs prieš 40 metų, kurio pasėkoje turėjome apleisti Tėvynę. Apie pamaldas malonėkite painformuoti kaiminystėje gyvenančius evangelikus.

SPORTAS

Tinklinis Melbourne

Viktorijos Tinklinio Sąjungos žiemos varžybose Varpo klubą reprezentuoja dvi vyrų ir viena mergaičių komandos. Varžybos vyksta pirmadienių ir antradienių vakarais, Melbourne University High sporto salėje.

Varpo klubo talkininkai, išėję trijų mėnesių treniruočių kursą išigijo pagrindines šio žaidimo techniškasias gudrybes ir dabar varžybose prieš australų komandas įgauna vis daugiau reikiamo patyrimo. Malonu pabrėžti, kad mūsų moterų komandai gražiai atstovauja: Dalia Muceniekaitė (kapitonė), Renata Bertašutė (kap. pad.), Dalia Saženytė, Gaila Muceniekaitė, Jūratė Bertašutė, Ono Zabukaitė, Irena Stepanavičiūtė, Roma Eskirtas. Malonu pastebėti, kad mūsų moterys, nors dar labai naujokės, bet jau sugebėjo iš trijų rungtynių laimėti paskutiniąsias dvi. Linkime joms ištvėrmės ir sėkmės.

Vyrų Varpas I, vadovaujant Vyngintui Žilinskui, paskutiniąsias rungtynes prieš Lakeside laimėjo 2:1. Gaila, kad šioji komanda labai lėtai progresuoja ir dėl nepastovaus žaidėjų atsilankymo į rungtynes dažnai tenka pralaimėti net prieš silpnesnius priešininkus.

Vyrų Varpą II, vadovaujant Antanui Lynikui, lydi panaši bėda, nes kartais tenka žaisti tik su keturiais žaidėjais. Paskutiniu laiku, prisijungus Vytui Straukui, komandos moralė kiek pakilo ir jau pavyko laimėti keletą rungtynių.

Teko nugirsti, kad artimoje ateityje klubo valdyba žada parūpinti visiems tinklininkams naujas uniformas.

ELBE

MELBOURNAS

Kultūrinė Popietė

Melbourno Socialinės Globos Moterų Draugija ruošia kultūrinę Popietę rugpiūčio 26 d., sekmadienį, 3 val. p.p. Lietuvių Namuose, Moterų seklyčioje. Bus kalbama "Vaiko Mėto" temomis. Vėliau kavutė ir suneštinės. Laukiame visų.

A. Griekėlienė, Sekretorė

A. A. VIKTORUI AUGŪNUI

mirus, giliai užjaučiame jo žmoną Kazimierą, sūnus — Antaną, Kazimierą, dukrą Genovaitę, ir kartu liūdime.

A. J. Didžiakiai

A.A. majorui VINCUI LIUBINUI

mirus, jo žmoną — Draugijos narę Oną nuoširdžiai užjaučiame liūdesio valandoje.

Melbourno Lietuvių Katalikių Moterų D-ja

A.A. Vėrai STAUGARDIENEI IR Kazimierui GERULAIČIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame Tautos Fondo sekretorių Julijū Veteikį su šeima Sydnėje ir Viktoriją Vitkūniene - Tautos Fondo izdininke Adelaidėje. Kartu liūdime su jumis dėl jūsų amžinybėn iškeliavusių — uošvės Veros ir Tėvelio Kazimiero.

TF Atstovybė Australijoje

A. A. AIDUI GAIDELIUI

tragiškai mirus, jo žmoną Birutę, dukteris Vijūnę ir Jūrą, motiną, tėvą (JAV), brolių ir gimines nuoširdžiai užjaučiame ir liūdime.

Strungų šeima.

A. A. IRENAI STUMBRIENEI

mirus, jos motiną Juliją Každailienę, vyrą Edviną, dukras Loretą ir Brigitą, sesę Daną ir gimines giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

Eugenija ir Vincas Stagiai

A. A. AIDUI GAIDELIUI

mirus, jo žmoną Birutę, ir dukras Vijūnę ir Jūrą, nuoširdžiai užjaučiame.

Petras ir Dana Baltučiai

Geram draugui

A. A. AIDUI GAIDELIUI

tragiškai žuvus, jo brangią žmonelę Birutę, dukreles Jūrą, Vijūnę, jo brangią mamytę, brolių Garsą ir gimines, jų skausmo valandoje, nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime.

V. B. Židžiūnai

PADĖKA

Mūsų mylimam vyrui, tėveliui, uošviui A. A. Viktorui AUGŪNUI mirus, nuoširdžiai dėkojame gerb. kun. P. Daukniui už Rožančiaus maldas, aukotas šv. Mišias bažnyčioje ir laidotuvių apeigas kapinėse. V. Šalkūnui ir L. Padgurskiui už atsisveikinimo žodį, ramovėnams, stovėjusiems garbės sargyboje prie karsto ir nešusiems karstą. Vincui Sidabrai už Liurdo vandenį ir lietuviškos žemės žiupsnelį. Socialinės Globos Moterų Draugijos pirm. p. J. Žalkauskienei ir ponioms, suruošusioms šermentis. Nuoširdžiai dėkojame visiems draugams ir pažįstamiems už ligo lankymą namuose ir ligoinėje, atnešusiems gėles, dovanas. Nuoširdus ačiū visiems taip gausiai susirinkusiems į Rožančių ir laidotuves, aukojusiems šv. Mišias, užuojautas, gėles, vainikus, už atsiųstas korteles, palydėjamą amžinybėn, už atsilankymą šermentyse.

Žmona Kazimiera, sūnus Kazys ir Antanas, duktė Genovaitė ir žentas Paul.

SYDNEJŪJE

Pavergtųjų Tautų vakaras

Pavergtųjų Tautų Komitetas NSW, vadovaujamas A. Kramiliaus, suorganizavo Tarptautinį vakarą Lietuvių klube rugpiūčio 4 d. Vakaro programą atliko pianinu duetą estės Eva Palm - Busch ir Silvia Palm - Peipman. Latvē Rasma Buikis, akompanuojant Sinjorai Borg, padainavo keturias operetines dainas, kurios šiltai buvo priimtos tarptautinės publikos. Rasma Buikis savo gražia išvaizda ir puikiu dainavimu gali lygintis visai drąsiai prie klube dainuojančių profesionalų. Šokių metu iško loterija, kur laimingus prizus ištraukė p. MacLaurin, kurios vyras miręs prieš keletą mėnesių. Prof. ECB MacLaurin buvo Pavergtųjų Tautų Komiteto patronas. Lietuviai loteriją parėmė fantais - Jablonskienė, Eirošienė, Pr. Žitkauskas, Pr. Sakalauskas. Kiti fantai gauti iš Estų, Latvių ir Baltgudžių bendruomenių. Finansiniai Pavergtųjų Tautų veiklą parėmė M. A. Statkai \$ 15, V. O. Arai \$ 10, p. Simanauskai \$ 5. Tai maža dalis lietuvių, kurie remia kitas organizacijas ir užjaučia dirbančius. Tenka apgailauti, kad dauguma lietuviškos publikos nepasirodė, nei Motorkadoje, nei Pavergtųjų Tautų vakare. Rusai ir Baltgudžiai šiame vakare viršijo lietuvius kelis kartus, parodydami, kad ir rusų tauta yra po komunistų

priespauda. Įdomu būtų retkarčiais sužinoti ir iš lietuvių, ar jie dar savo tautą laiko pavergta?

O vadovaujantys ir dirbantys asmenys ne tik Lietuvių bet ir kitų tautų bendruomenėse jau rimtai žvalgosi į kitas organizacijas ir politines partijas, kuriose jie tikrai bus naudingesni ir daug daugiau galės padėti savo kilmės kraštams po komunistų priespauda.

Tautos Fondas

Mirus Verai Staugirdienei, vietoj gėlių ant jos kapo aukojo Tautos Fondui — po \$ 10 A. Skirkai, C. P. Protai, N. S. Kavaliauskai, A. Kasperiuonas, Dr. Rūta Kavaliauskaitė ir Ona Kavaliauskienė, L. H. Karveliai, P. E. Nagiai, V. U. Rušai, K. E. Badauskai, S. B. Jerembauskai, Iz. E. Jonaičiai, po \$ 5 Dr. V. Kišonas, D. Bogušienė, P. Ropė, K. A. Karvelis, po \$ 2 K. Preikša, A. Savickienė, L. Kramilienė, V. Miniotas. Viso \$ 138.

Pavergtųjų Tautų Komitetui, vietoj gėlių ant Veros Staugirdienės kapo, aukojo \$ 10 J. Zinkus.

Kor.

MELBOURNAS

Tautos Fondui

Viktorui Augūnui - Lietuvos kariuomenės puskarininkui mirus, vietoje vainikų ir gėlių per LKVS Ramovės skyrių Lietuvos laisviniui aukojo: Karių Ramovė \$ 20, po \$ 10 L. Chmieliauskas, K. Kasiulaitis, P. Naujokaitis, A. Sadauskas, V. Savickas, V. Sivickas, V. Skirka, V. Šilinskas, po \$ 5 A. Čelna, G. Kelertas, A. Ramanaukas, A. Stanevičius, V. Sidabra, A. Ušelis, \$ 4 B. Beržanskas, \$ 3 J. Petraitienė, \$ 2 J. Didžiakis, \$ 1 V. Kazlauskienė. Viso \$ 140. Aukos jau nusiųstos Tautos Fondui į New Yorką.

Šalkūnas
Ramovės pirmininkas

Sydnejaus Lietuvių Klube

16—18 East Terrace, Bankstown NSW Tel. 708 1414.

PRAMOGŲ TVARKARAŠTIS

Valgykla veikia pirmad. - penktad. nuo 6 v. v. iki 9 val. val šeštad. 6 — 10 val. vak.
sekmad. 1 — 10 val. vak.
Klubo valandos: Pirmad. - trečiad. 4 val. p.p. iki 10.30 v. v.
Ketvirtad. 4 val. iki 11 v. v., penktad. 4 val. iki 12 v. v.
Šeštad. 2 val. iki 1 v. ryto, sekmad. 12.30 v. iki 10.30 v. v.
Šeštadienio ir seknadienio vakarais groja Populiari šokių kapela.
Nariai, kurie perka gėrimus didesniais kiekiais spiritinius gėrimus gauna 10% nuolaidos, o alaus 5%.
Antradieniais stalo tenisas.
Trečiadieniais šachmatai.
Ketvirtadieniais dvigubi "jackpotai".

Šokių vakaro metu ir valgykloje kiekvienu metu vyrai privalo dėvėti kaklaryšius.
Šokiai šeštadieniais nuo 8 val. vak. iki vidurnakčio.
Šokiai sekmadieniais nuo 7 val. vak.
Jei norėtumėte klube atšvęsti gimtadienį, vardines, sukaktuves, praneškite sekretoriui ar vedėjui, kurie tai progai mielai užsakys kapelą.

Perto kronika

Pertho Lietuvių Namų pirkinimo reikalu buvo sušauktas susirinkimas po pamaldų liepos 1 d., dalyvavo apie 50 žmonių, pirmininkavo E. Stankevičius, sekretoriavo A. Čižeika. Pasizadėjimų jau gauta \$ 35.000, dar trūksta \$ 20.000, kuriuos manoma pasiskolinti iš banko. Tam tikslui šauktas susirinkimas rugpiūčio 12 d.

Bendruomenės valdyba šaukia susirinkimą rugsėjo 13 d. 8 val. vakare mokyklos patalpose prie bažnyčios, bus svarstomas sporto klubo įsteigimas.

Pavergtųjų Tautų ruošiamas balius įvyks Embassy Ball, Villiam St. Pertho rugsėjo 8 d. 8 val. vak. ir visus lietuvius kviečia. Bilietai po \$ 12 asmeniui.

Radiojo valandėle rugpiūčio 9 d. plačiai paminėta Spaudos atgavimo 75 metų sukaktis ir Zemačių didysis vyskupas Motiejus Valančius.

Tautinių šokių Satrijos ruošiamas balius vyks rugpiūčio 18 d. vakare Latvių salėje Cleaver Terr. Belmonte. Jaunimo vadovas E. Stankevičius jau sugrįžo iš užsienio praleistų atostogų kartu su mamyte. Jo laukia kalnai darbų.

J. Liutikas, nors sirguliuoja, jau padarė šachmatų ir biljardo stalus būsimiems Lietuvių Namams.

Savanoriš kūrėjas Viktoras Valaitis atšventė savo 79-tą gimtadienį ir savo žmonos Onos vardines.

Kor.

NEWCASTLE

Nutilo choras

Newcastle Lietuvių choras metų pradžioje turėjo viešnagę su svečiais ir vėliau dainininkų susirinkimą. Nubyrėjus choristams, jaunimas neparodo entuziazmo stoti į choro eiles, tai ir choras neparodė reikiamo noro toliau tęsti egzistencijos. St. Žuko vadovaujamas choras lietuviška daina gražiai reprezentuodavo ir kitataučiams, ypač latviai gausiai atsilankydavo į mūsų choro koncertus.

Nauja apylinkės valdyba

Apylinkės visuotinis metinis susirinkimas vyko St. Laurence parapijos salėje birželio 24 d., pradėtas pirm. Dr. G. Kišono, o susirinkimui pirmininkavo kun. P. Martūzas, sekret. Zina Zakarauskienė. Dr. Kišonas padarė platų pranešimą ir padėjo visiems už atliktus darbus, bet nepavykus sudaryti naujos valdybos, kitas susirinkimas sušauktas liepos 22 d. Šikart pasisekė išrinkti naują valdybą, kuri pasiskirstė pareigomis: pirm. Algis Bajelis, tel. 43 5020, vicepirm. Zina Zakarauskienė tel. 52 2917, sekret. Benigna Zakarauskaitė tel. 58 4437, kasininkė Marta Zakarauskienė tel. 51 4005, kultūros ir švietimo reikalams Rokas Lapinskas. Jau nutarė Tautos Šventės minėjimą suruošti rugsėjo 15 d. St. Peters salėje, o paskaitą skaitys R. Lapinskas, dainuos "Trio+1".
A. Š.

Spaudos balius

ALB Melbourn Apylinkės valdyba Lietuvių Namuose rugpiūčio 11 d. šeštadienio vakare suruošė Spaudos balių paremti Mūsų Pastogę. Vakaro pradžioje Bendruomenės pirm. Alb. Pocius tarė trumpą įdomią prakalbą apie Spaudos atgavimo 75 metų sukakties progą ruošiamą šį balių, pasveikino dalyvaujančius - ALK Federacijos pirm. V. Laukaitį su žmona ir valdyba, Tėviškės Aidų redaktorių kun. P. Dauknį, Lietuvių Klubo pirm. J. Tamošiuną su žmona, Latrobe Valley seniūnę V. Koženiauskiene su vyru, Jaunimo sąjungos pirm. Birutę Prašmutaitę ir visus gausius dalyvius. Skanią vakariene gamino Bronė Šilvienė su keturiom šeimininkėm. Buvo geras orkestras. Loterijai fantus aukojo dail. A. Vingis paveikslą, St. Lipčius moterišką laikroduką, A. Bajoras Mūsų Pastogės metinę prenumeratą, J. Leknius šampano didžiulę bonką, F. Sodaitis Scotch Whisky bonką, K. Čėsna dvi ilgo grojimo lietuviškų dainų plokšteles, Fr. Savickienė ir V. Kružienė po skanų pyragą. Laiminguosius bilietus ištraukti pakviestos - Latrobe Valley Seniūnė V. Koženiauskiene, iš Beechworth atvykusi su vyru p. Makarevičienė ir iš Morningtono p. Alseikienė. Tai buvo gerai pasisekęs ir linksmos nuotaikos balius, sutraukęs daug lietuvių.

PD

IV PLJK aukotojai

Australijos Lietuvių Jaunimo sąjungos valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams, parėmusiems mūsų Australijos jaunimo atstovus į Kongresą. Aukojo Melbourno Lietuvių klubas \$ 300, Australijos Lietuvių Bendruomenė \$ 140, Ramovė Melbourne \$ 60, Talka Adelaidėje \$ 50, Korp! Romuva \$ 50, Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos valdyba \$ 50, Soc. Globos Moterų draugija Melb. \$ 25, Melbourne Parapijos choras \$ 20, V. Grigonis \$ 20. Australijos Lietuvių Fondas \$ 100 Kongreso filmo gamybai, V. Jeršovas padarė dvi gražias Lietuvos herbo Vytis įteikti Kongreso proga žymiesiems svečiams.

Algimantas Milvydas
ALJS vicepirmininkas

LIETUVIŲ RADIO VALANDĖLĖS

ADELAIDĖ 5UV šeštadieniais 9 val. ryto.
CANBERRA 2XX ketvirtadieniais 7.30 val. vak.
MELBOURNE 3EA sekmad. 11 val. ryto, pirmad. 6.30 val. p.p.
SYDNEY 2EA antrad. 1.30 val. p.p., trečiadieniais 2 val. p.p.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

FUNERALS OF DISTINCTION PTY. LTD.

17 RAILWAY PDE.

FAIRFIELD, NSW.

Tel. 724 5408. Veikia visas 24 valandas per parą.

"ALMA MATER", Vilnius 1979

Sveikinimas Vilniaus Universitetui

1979 m. balandžio 1 d. suėjo lygiai 400 metų, kai buvo įkurtas Vilniaus Universitetas (Alma Academia et Universitas Vilnensis Societas Jesu).

Mūsų Universitetas, nors šiuo metu nėra laisvas, kaip ir visa lietuvių tauta, nors per jį stengiamasi skleisti pavergėjų interesams tarnaujančią ideologiją, bet vis dėl to mūsų Universitetas daugeliu atžvilgių atlieka didelį mokslo ir kultūros darbą, o taip pat prisideda ir prie mūsų tautos bendros kovos už tautinį savitumą, tautinę kultūrą, intelektualinį lygį. Vilniaus Universitetas rodo ir atsparumą

kovoje už bendruosius gyvybinius visos tautos reikalus.

"ALMA MATER" redakcija, sutikdama garbingą mūsų Universiteto Jubiliejų, sveikina visus šios garbingos mokslo įstaigos profesorius, dėstytojus, studentus, o taip pat absolventus bei visus tuos, kurie savo mokslu, darbu ir pastangomis prisidėjo ar prisideda, kad mūsų Universitetas būtų visada garbinga tikrojo mokslo šventovė, kad stovėtų kaip uola Šviesos ir Tiesos sargyboje! Linkime nepalūžti sunkioje kovoje!

"ALMA MATER" redakcija

"ALMA MATER", Vilnius 1979

Mūsų Universiteto pradžia

Rašo K. Tautgirdas

Tarybinėje spaudoje pirmiausia stengiamasi nutylėti, o kur to padaryti jau nebegalima, sumenkinoti Jėzuitų ordino ir Vilniaus vyskupo V. Protasevičiaus, pasikvietusio jėzuitus, vaidmenį. Tarybinė spauda, kalbėdama apie išymičius universiteto mokslininkus, "užmiršta" pažymėti, kad tie visi mokslininkai, iškėlę universiteto vaidmenį Lietuvos kultūriname gyvenime (dažnai ir pačios lietuviybės), pakėlę u-to to meto mokslo lygį europiniu mastu, buvo vienuoliai - jėzuitai. Pagaliau niekur aiškiai ir be visokių "vingių vingelių" nepasakyta, kad tikrasis Vilniaus universiteto įkūrėjas ir puoselėtojas buvo JĖZUITAI. Tad ir stabelėsime ties kai kuriais faktais.

Universitetai neatsiranda tuščioje vietoje. Jiems išikurti neužtenka karaliaus ar kurio kito kompetetingo asmens parėdymo. Ne ki-

taip buvo ir su mūsų universitetu. Pirmą turėjo būti sudarytos sąlygos, turėjo būti žmonės, suinteresuoti mokslu Lietuvoje, pakankamas skaičius asmenų, norinčių ir galinčių mokytis aukštoje mokykloje. Nemažiau svarbus klausimas - profesūra. Reikėjo organizacijos, sugebančios tikamai išspręsti šias problemas. Pagaliau reikėjo lėšų ir dar daug ko, be ko universitetas negalėjo egzistuoti.

Ir visą šitą našta prisiėmė ne kas kitas, kaip dabar nutylimi, JĖZUITAI. Pirmas toks ryškesnis faktas, tai jėzuito Skargos mokslinė ir organizuojamoji veikla. Jo pamokslai seime ir kitose vietose ruošė dirvą universitetui Lietuvoje. Šv. Jono bažnyčioje sakomi pamokslai irgi prisidėjo prie aukštosios mokyklos populiarinimo Lietuvoje, konkrečiai - Vilniuje. Pamokslai buvo sakomi ir lietuviškai. Čia aidėjo lietuvių kalba iš jėzuito K. Širvydo bei kitų lūpų. Apie šių žmonių įnašą į Lietuvos kultūrą

čia nebetenka kalbėti. Atsiminę Vilniaus kolegiją, įsteigtą jėzuitų, kuri buvo pirmtakas gimstančio universiteto, atsiminę kolegijoje dirbusius profesorius, - suprasime, kokį esminį vaidmenį suvaidino jėzuitai, apie kuriuos dabar nekalbama arba jei užsimenama, tai tik tikslu šmeižti.

Didelius nuopelnus u-to kūrimosi laikotarpyje turėjo ir vysk. V. Protasevičius, miręs 1579 m. Jis išsirūpino iš Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus privileginį raštą, įgalinantį būsimą universitetą aprūpinti rūmais (u-to rūmai buvo vieni geriausių to meto Vilniuje). Iš vyskupijos lėšų davė išlaikymą ir įsteigė studentams bendrąją (bursą). Vyskupas suprato, kad universitetas sėkmingiausiai galės gyvuoti tik jėzuitų rūpesčiu, todėl jėzuitams ir pavedė juo rūpintis, jam vadovauti.

Jeį peržiūrėsime mokslininkus, dirbusius to meto Vilniaus u-te, ten dėstytojus įvairių mokslų dalykus, tai turėsime konstatuoti, kad jie daugumoje buvo jėzuitai. Kai kurie jų - labai garsūs to meto mokslo pasaulyje. Jų tarpe buvo ir lietuvių.

Vyskupas V. Protasevičius ir jėzuitai rūpinosi, kad u-tas pirmiausia tarnautų lietuviams ir lietuvių. Prisiminkime kelis faktus.

Vyskupas V. Protasevičius, steigdamas studentams bursą, pareiškė sąlygą, kad joje gyventų tik lietuvių. Atvykęs vizitatorius jėzuitas J. Argentas iškėlė lietuvių kalbos mokymo būtinumą. Įdomu tai, kad tada mūsų universitete lietuviška dvasia daugiau pasireiškė, negu lenkiškoji Krokuvos universitete. Kaip pažymi M. Biržiška, Vilniaus universitete per 200 metų tik vienas jo profesorius susidomėjo lenkų kalba. Ir pirmasis rektorius, pasireiškęs lenkų literatūroje, netoleravo pačiame universitete lenkų kalbos. Motiejus Kazimieras Serebivijus, išgarsėjęs Europoje lotyniškais raštais, mokėsis Vilniaus

universitete, apdainavo Lietuvą.

Jėzuitai palaikė ir lietuvių tautinę savigarbą keliančią taip vadinamą Palemono teoriją, skelbusią, kad lietuviai yra kilę iš romėnų, kad savo kilme garbingesni už lenkus. Tai skatino daugiau domėtis ne tik lotynų, bet ir lietuvių kalba. O tai anuo metu buvo labai svarbu: silpnino universiteto auklėtinių - lietuvių pasidavimą lenkiškumo dvasiai, nutautėjimui.

Tarybinė spauda apie to meto Katalikų Bažnyčios veiklą, jau nekalbant apie Jėzuitų ordiną, kalba vos ne keiksmazodžiais, ypač kai piešiamas socialistinis vaizdas. Bet yra istorinių faktų, kurie griauna iš anksto susidarytą pažiūrą apie jėzuitus socialiniu klausimu. Atsižvelgiant 1688 metų laidos LIETUVOS STATUTĄ ir pamatysime, kad šis svarbiausias tuometinės Lietuvos teisinis dokumentas skelbia, kad "krikščionis negali būti vergas" (gi Lietuva visa tada buvo krikščioniška!). Profesorius jėzuitas M. Šmigleckis propagavo iš esmės pažangias ekonomines reformas. Savo veikale apie palūkanas griežtai smerkė baudžiavą. Ir tai suprantama: jis buvo susipažinęs su platesniu pasauliu, turėjo didelę patirtį ir gerai buvo išigilinęs į krikščionybės esmę socialiniu klausimu. Tokių mokslininkų jėzuitų u-te buvo ir daugiau.

Tiems, kurie nori objektyviai žinoti mūsų universiteto istoriją, tegul šios čia pareikštos mintys bus kaip paskatinimas kritiškai apžvelgti į tarybinėje spaudoje tendencingus darbus apie mūsų universitetą.

TĖVIŠKES AIDŲ VAJUS

Kiekviena auka yra brangi lietuviškos katalikiškos spaudos išlaikymui. Ar atsiras šio vajaus progą šimtininkų ir tūkstantininkų, kurie užtikrintų Tėviškės Aidų leidimą?

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, Nr. 37. 1979 m. kovo 4 d.

Kova prieš ATP nuostatus

Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komitetas
1978 m. gruodžio mėn 25 d. Nr. 5TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumui
LTSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumui
Lietuvos vyskupams ir vysk. Valdytojams
Religijų reikalų tarybos įgaliotiniui
P. Anilioniui

(Tęsinys)

Nuostatai pramato, kad religinėje bendruomenėje įvairias funkcijas gali atlikti tik "atskiri asmenys", t.y. religinei bendruomenei nepripažįstama juridinio asmens teisė. Kolūkiai, kooperatyvai, ligoninės, net meno, sporto ir kt. draugijos gali būti juridiniais asmenimis, tik religinė bendruomenė šios teisės neturi. Taigi Lietuvos tikintieji /panaši padėtis yra visų tikinčiųjų Tarybų Sąjungoje/ prieš įstatymus nėra lygūs su ateistais, ir valstybė faktiškai juos laiko antraeiliais piliečiais, nors LTSR Konstitucijoje parašyta, kad "Lietuvos TSR piliečiai yra lygūs prieš įstatymą..." /32 str./.

— o —

"Visuotinių religinių bendruomenių ir ti-

kinčiųjų grupių susirinkimai /išskyrus pamaldas/ vyksta... vykdomajam komitetui leidus" /12 str./.

Reiškia be rajono leidimo negali susirinkti net 3-4 tikinčiųjų grupės asmenys aptarti savo tikėjimo dalykus. Šis straipsnis prieštarauja Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai, skelbiančiai, kad "kiekvienas žmogus turi teisę į laisvę... dalyvauti taikinguose susirinkimuose" /20 str. I /, ir sudaro išpūdį, kad valstybė į tikinčiuosius žiūri kaip į nusikaltėlius, kurių kiekvienas žingsnis privalo būti kontroliuojamas. Šitokie Nuostatai dirbtinai iššaukia tikinčiųjų nepasitenkinimą, nepasitikėjimą ir priešiskumą valstybei, o tai labai kenkia normaliam visuomenės vystymuisi.

— o —

Religinė bendruomenė "iš savo narių tarpo visuotiniame tikinčiųjų susirinkime atviru balsavimu išrenka vykdomuosius organus" /13 str./.

Jeigu "Bažnyčia Lietuvos TSR atskirta nuo valstybės" /LTSR Konstitucija, 50 str./, tai argi valstybei privalo rūpėti, koks bus religinėje bendruomenėje balsavimas - slap- tas ar viešas? Tikintieji reikalavimą, kad

religinėje bendruomenėje balsavimas būtų viešas, supranta, kaip valdžios pastangą sutrukdyti išsirinkti tinkamus religinės bendruomenės atstovus. Kadangi valdžios pareigūnams Nuostatai nedraudžia dalyvauti religinės bendruomenės visuotiniame susirinkime, tai pareigūnai morališkai gali prievartauti religinės bendruomenės narius išrinkti ne bendruomenei, o rajono vykdomajam komitetui pageidaujamus asmenis.

Jeigu "viešas balsavimas" nedavė rezultatų ir tikintieji išsirinko sąmoningus ir aktyvius religinės bendruomenės atstovus, tai rajono vykdomasis komitetas turi teisę savavališkai bet kurį asmenį nušalinti iš religinės bendruomenės vykdomojo organo sudėties /14 str./.

Taigi ateistinė valdžia per vykdomuosius komitetus nori administruoti Bažnyčią ir ją pajungti savo reikalams.

— o —

"Religiniai susivienijimai neturi teisės organizuoti vaikų ir jaunuolių specialių susirinkimų..." /17 str./.

"Dėstyti tikybą gali būti leidžiama tik dvasinėse mokyklose..." /18 str./.

Mokyklose tikintieji moksleiviai yra verčiami rašyti į įvairias bedieviškas moksleivių organizacijas, kas prieštarauja Visuotinei deklaracijai, skelbiančiai, kad "niekas negali būti verčiamas stoti į kokią nors organizaciją" /20 str./.

Religingi moksleiviai turi dalyvauti "specialiuose" - ateistiniuose, pio-